

Geliş Tarihi:12.02.2019
Kabul Tarihi:19.03.2019
SPORMETRE, 2019,17(1),197-208
DOI: 10.33689/spormetre.526089

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MESLEKİ ETİK İLKELERE VE ÖĞRETMENLİĞE YÖNELİK TUTUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Seçkin DOĞANER¹, Oğuz ÖZBEK²

^{1,2}Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara

Öz: Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile beden eğitim öğretmenlerinin mesleki etik ilkelerine ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmanın modeli betimseldir. Araştırmanın çalışma grubu 416 kişiden oluşmaktadır. Veriler nicel yolla toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, beden eğitimi öğretmenleri mesleki etik ölçeği ve öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri ile normallik analizine bakılmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu nedenle verilerin analizi için parametrik testlerden ilişkisiz t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Beden eğitimi öğretmen adaylarının, beden eğitimi öğretmen meslek etiği ilkelerinin profesyonellik, sorumluluk, saygı ve dürüstlük alt boyutları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Meslek etiği ilkelerinin alt boyutlarında ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda, kadınlar lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlik formasyon eğitimi alan antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümü öğrencileri ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, beden eğitimi öğretmen meslek etiği ilkelerinin profesyonellik, sorumluluk, saygı ve dürüstlük alt boyutları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun olumlu, meslek etiğine uyma eğiliminin yüksek olduğu görülmüştür. Kadın beden eğitimi öğretmen adaylarının, erkeklere göre, öğretmenlik mesleğini yapmaya daha yatkın olduğu, meslek etiğine uyma eğiliminin yüksek olduğu saptanmıştır. Formasyon alan ve öğretmenlik bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, öğretmenliğe ilişkin tutumu ile meslek etiğine ilişkin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi öğretmeni, meslek etiği, öğretmen adayı, öğretmenliğe yönelik tutum

THOUGHTS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHER CANDIDATES RELATED TO THEIR ATTITUDES TOWARDS PROFESSIONAL ETHICS PRINCIPLES AND TEACHING

Abstract: The aim of this study is to examine the attitudes of physical education teacher candidates towards the teaching profession and their opinions on the professional ethics principles of physical education teachers. The model of the research is descriptive. The study group consisted of 416 people. Data were collected by quantitative method. As a means of data collection, physical education teachers' professional ethics scale and attitude towards teaching attitude scale were used. In the study, the skewness and kurtosis values of the data and the normality analysis were examined and it was determined that the data showed normal distribution. Therefore, t-test and one-way analysis of variance were used to analyze the data. It was found that there was a moderate and positive relationship between the traits of physical education teacher trainees' professionalism, responsibility, respect and honesty sub-dimensions of teacher education professional ethics. It was determined that there was a significant difference in goodness of women in the sub-dimensions of the principles of professional ethics and attitudes towards teaching profession. There was no significant difference between the professional training, sports management and recreation department students, physical education and sports teaching department teachers' professionalism, responsibility, respect and honesty subscales and their attitudes towards teaching. It was seen that physical education teacher trainees' attitudes towards teaching profession were positive and tend to follow professional ethics. It has been determined that female physical education teacher candidates are more prone to do teaching profession compared to men and have high tendency to follow professional ethics. There was no meaningful difference found between the opinions of teachers and about their attitudes towards teaching and professional ethics.

Key Words: Physical education teacher, professional ethics, teacher candidate, attitude towards teaching

GİRİŞ

Öğretmenlik, eğitim sürecinde önemli bir rol oynayan ve uzmanlık gerektiren bir meslektir (Alkan, 2000). Beden eğitimi öğretmenliği, beden eğitimi öğretim programlarını uygulama yeterliği kazanmış, diğer öğretmenler gibi, meslek ve alan bilgisi ile genel kültür sahibi olmayı gerektiren bir öğretmenlik branşıdır. Beden eğitim öğretmeni, sadece okul içinde değil ve okul dışı spor faaliyetlerini de gerçekleştirmekle görevlidir. Bu açıdan diğer branş öğretmenlerinden farklı olarak öğretim görevinin yanı sıra antrenörlük, spor organizasyonu düzenlemek, okul takımını spor müsabakalarına hazırlamak gibi görevleri de vardır (R.G.,1991).

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, bir kişinin öğretmenliğe yönelik “düşünce, duygu ve davranışlarını oluşturan eğilim” olarak tanımlanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2013). Öğretmenlik mesleğine karşı geliştirilen tutumun, hem eğitim işini yapan kişiye hem de eğitim hizmeti alan bireylere etkisi büyüktür (Uluğ, Özden ve Eryılmaz, 2011; Aydın ve Tekneci, 2013). Öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutuma sahip öğretmen işinden mutluluk duyar, yüksek iş doyumunu hisseder (Çeliköz ve Çetin, 2004). Mesleğinden iş doyumunu sağlayan öğretmen ise bunu eğitim öğretime yansıtır ve verimli olur. İşini seven mutlu bir öğretmen, öğrencilere daha iyi bir eğitim verebilir. Öğretmenlerin mesleklerine karşı tutumları onların iş doyumunu ve mesleki bağlılıklarını etkiler. Olumlu mesleki tutuma sahip öğretmenler eğitim öğretimin niteliğini olumlu etkiler. Ayrıca, yüksek iş doyumunu, eğitimde niteliğinin artması, mutluluk duyulması, iş veriminde artış, mesleki bağlılığın ve yetkinliğin artması gibi olumlu etkiler de yaratmaktadır (Cate ve ark., 2018). Öğretmenlik lisans programlarında öğretmen adaylarına olumlu mesleki tutum kazandırılması önemlidir (Semerci ve Semerci, 2004). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumlarını ele alan çok sayıda çalışma yapılmıştır (Gürbüz ve Kısoğlu, 2007; Çakır, Kan ve Sümbül, 2006; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Semerci ve Semerci, 2004).

Eğitim iki veya daha fazla kişi arasındaki ilişki ile gerçekleştiği için eğitimde etik sorunlar her zaman gündemde olacaktır (Kuçuradi, 2014; Seghe, 2014). Bu nedenle eğitimin temel unsurlarından biri olan öğretmenlik mesleğinde etiğin önemli bir yeri vardır. Öğretmenler, öğrencilerin ve gelecek kuşakların eğitiminden sorumlu olmakla birlikte, karşılaşabilecekleri etik sorunlarla baş etmek zorundadırlar (Haynes, 2002). Öğretmenlik meslek etiği, “öğrenciler, toplum ve meslektaşları ile olan ilişkilerde yerine getirilmesi gereken sorumluluklar, uyulması gereken kurallar ve ilkeler bütünüdür” (Erdem ve Şimşek, 2013). Mesleki etik ilkelerini belirleyen ve uygulayan meslekler kendisinden hizmet alan kişilere güven verirken diğer yandan mesleğin profesyonelleşmesini ve bağımsızlaşmasını sağlar (Belinova ve ark., 2017; Forster, 2012; Travers ve Rebore, 2000). Bütün dünyada öğretim işinin meslekleşmesinde mesleki etik ilkelerinin belirlenmesi gerektiği düşüncesi giderek yaygınlaşmaktadır (Maxwell, 2017). Öğretmen meslek etiği ilkelerinin temel amacı, öğretmenlik mesleğini korumak, meslek üyelerini yasa ve yönetmeliklere uygun davranmalarını sağlamak ve öğretmenlerin karşılaştıkları etik ikilemleri çözmelerine yardımcı olmaktır (Campbell, 2000). Öğretmen davranışlarında, sınıfı yönetememek, öğrenci seviyesine uygun olmayan öğretim yapmak, derse uygun olmayan yöntem ve teknikleri kullanmak ve öğrencilere kaba davranışlarda bulunmak gibi meslek etiğine aykırı davranışlar görülmektedir (Şahan, 2018). Etiğe uygun davranan bir öğretmen, öğrencileri arasında ayırım yapmadan, dürüst, şefkatli, akıllı, cesaretli ve adaletli davranarak öğrencilerine en iyi hizmeti verir (Luckovski, 1997; Gözütok,1998). Öğretmen adayları, hizmet öncesi aldıkları eğitim ile sorunları saptayabilme ve çözebilme yeterliliği kazanmalıdır. Ancak öğretmen yetiştirme programlarında etik konusuna yeterince yer verilmemektedir (Boon, Maxwell, 2016). Öğretmen yetiştiren programlar, öğretmenlerin eğitimle ilgili etik sorunlarda doğru karar vermelerini öğretmelidir (Yost, 1997, 281-283). Eğitimde etiğin öneminin artmasıyla birlikte öğretmen meslek etiğini ele alan çalışmaların sayısı artmıştır (Toprakçı, Bozpolat ve Buldur, 2010; Gündüz ve Coşkun, 2011; Altinkurt ve

Yılmaz, 2011; Elma ve Mercan, 2012; Keser, Kocabaş ve Yirci, 2013; Seghe, 2014; Maxwell, 2017; Şahan, 2018). Öğretmen yetiştirmede öğretmen ihtiyacının karşılanamaması durumunda, ihtiyaç duyulan bransa yakın alanlarda lisans eğitim almış ya da almakta olan kişilerle formasyon eğitimi ile bu ihtiyaç giderilmiştir. Yükseköğretim Kurulu tarafından 2015 yılından itibaren üniversitelerde pedagojik formasyon eğitimi verilmesi kararı alınmıştır (YÖK, 2015). Ancak son yıllarda öğretmen fazlası olmasına rağmen hemen her branşta formasyon eğitim açılmıştır. Bu branşlardan biri de beden eğitimi öğretmeni branşdır.

Beden eğitimi öğretmenlik formasyon eğitimi programlarına Spor Bilimleri Fakültelerinin ya da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının, rekreasyon, antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümlerine devam eden ya da mezun olanlar başvurmaktadır. Bu eğitimler süresince beden eğitimi öğretmen adaylarına meslek ve alan bilgisinin yanı sıra, öğretmenliğe yönelik davranış tutum ve meslek etiği kazandırılması söz konusudur.

Ancak öğretmenlik formasyon eğitimine gerek olup olmadığı ve bu eğitimle yetiştirilen öğretmen adaylarının nitelikleri tartışma konusu olmuştur (Kartal, 2011; Yıldırım ve Vural, 2014). Yapılan çalışmalar ile öğretmen adaylarının formasyon eğitimi ele alınmıştır (Kartal ve Afacan, 2012; Yazıcı ve Kalkavan, 2016). Bu açıdan öğretmenlik lisans programları ve öğretmenlik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumu ile meslek etiğine ilişkin görüşleri ölçülmelidir. Bu çalışmanın amacı, öğretmenlik lisans programlarında öğrenim gören ve pedagojik formasyon eğitimi alan beden eğitim öğretmeni adaylarının, öğretmenliğe yönelik tutumları ile mesleki etik ilkelere ilişkin görüşlerini cinsiyet, formasyon alma durumu ve bölüm değişkenleri bağlamında incelemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli betimseldir. Araştırmanın çalışma grubu 416 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya 16 farklı üniversitede öğrenim gören beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğrencisi olan 124 kişi ile beden eğitimi öğretmenlik formasyon eğitimi alan 292 antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümü öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 142'si kadın, 274'ü erkektir. Veriler nicel yolla toplanmıştır.

Verilerin toplanmasında, Özbek (2013) tarafından geliştirilen beden eğitimi öğretmenleri mesleki etik ilkeler ölçeği ile Erkuş ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği kullanılmıştır. Her iki ölçek için yazarlardan gerekli izin alınmıştır. Beden eğitimi mesleki etik ilkeler ölçeği Likert tipi beşli derecelendirme ile değerlendirilmiştir. Ölçek alt boyutları için elde edilen güvenilirlik katsayıları .54 ile .85 arasında değişmektedir. Ölçekte yer olan maddelerde ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ölçeğinde, 32 madde ve dört alt boyut yer almaktadır. Profesyonellik boyutunda 14 madde, sorumluluk boyutunda 8 madde, dürüstlük boyutunda 5 madde, saygı boyutunda 4 madde bulunmaktadır. Ölçek alt boyutlarından alınabilecek puanların yüksek olması, mesleki etik ilkelere katılma düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Öğretmenliğe yönelik tutum ölçeği, 22 maddeden oluşan tek faktörlü yapıya sahiptir. Ölçeğin dört ve beş dereceli olarak geçerlik ve güvenilirliği sınıanmış, her ikisinde de geçerli ve güvenilir olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı beşli Likert tipi derecelendirme için 0.99 bulunmuştur. Ölçekte 13 madde ters puanlanmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçekten elde edilen puan ortalamasının üç ve üzerinde olması olumlu tutumu, üçün altında olması ise olumsuz tutumu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Çarpıklık ve Basıklık testi, verilerin normal dağılıp dağılmadığını test etmek için kullanılan bir ölçme yöntemi olarak bilinmektedir. Hair ve ark. (2010) ile Byrne (2010), normallik dağılımı ölçümlerinde, verilerdeki Çarpıklık değerlerinin -2 ve +2 arası ile Basıklık değerlerinin -7 ve +7 arasında olduğunda, verilerin normal dağıldığını belirtmektedirler. Veriler incelendiğinde, çarpıklık değerlerinin -2'nin, basıklık değerlerinin ise +4'ün altında olduğu saptanmıştır (Tablo, 1). Buna göre verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (Kline, 2011). Verilerin analizinde, parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi ve ilişkisiz t testinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada elde verilerin güvenilirlik iç tutarlık katsayıları ise. 83 ile. 91 arasında değişmektedir.

Tablo 1. Verilerin Çarpıklık, Basıklık ve Güvenirlik Değerleri

Ölçek / Alt boyutlar		Güvenirlik	\bar{x}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Mesleki	Profesyonellik	,91	4,30	,651	-1,516	2,513
Etik	Sorumluluk	,88	4,36	,668	-1,597	3,163
İlkeler öl-	Dürüstlük	,86	4,38	,721	-1,618	2,962
çeği	Saygı	,83	4,42	,677	-1,489	2,312
Öğretmenlik Tutum Ölçeği		,86	3,87	,733	-,403	-1,124

BULGULAR

Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının olumlu ($\bar{x}=3,87$) olduğu saptanmıştır. Beden eğitimi öğretmen meslek etiği ilkelerinin profesyonellik ($\bar{x}=4,30$), sorumluluk ($\bar{x}=4,36$), saygı ($\bar{x}=4,42$) ve dürüstlük ($\bar{x}=4,38$) boyutlarına katılma düzeylerinin ise yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 2'de görüldüğü gibi, beden eğitimi öğretmeni adaylarının meslek etiği ilkeleri ölçeğinden aldıkları puanlara göre, profesyonellik boyutu ile sorumluluk boyutu ($r=.797$, $p<.01$), dürüstlük boyutu ($r=.712$, $p<.01$) ve saygı boyutu ($r=.691$, $p<.01$) arasında; saygı boyutu ile sorumluluk boyutu ($r=0.795$, $p<.01$) ve dürüstlük boyutu ($r=.795$, $p<.01$) arasında; pozitif yönde yüksek düzeyde korelasyon olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının profesyonellik, saygı, dürüstlük ve sorumluluk boyutlarının her birinden aldıkları puanlar arttıkça diğer boyutlardaki puanlarda artmaktadır. Meslek etiğinin bir boyutuna uyduğunu belirten öğretmen adayının diğer boyutlarda da aynı uyma davranışını gösterdiği söylenebilir.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile meslek etiği ilkelerinin profesyonellik ($r=.496$, $p<.01$), sorumluluk ($r=.472$, $p<.01$), saygı ($r=.374$, $p<.01$) ve dürüstlük ($r=.409$, $p<.01$) boyutlarına ilişkin görüşleri arasında; orta düzeyde ve pozitif yönde korelasyon olduğu saptanmıştır. Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu olumlu yönde arttıkça meslek etiği ilkelerine uyma düzeyleri de artmaktadır. Öğretmenlik mesleğine

karşı olumlu tutuma sahip öğretmen adaylarının ise meslek etiğine uyma eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir (Tablo 2).

Tablo 2. Mesleki Etik İlkeler ile Öğretmenliğe İlişkin Tutum Arasındaki Korelasyon

Ölçek / Alt boyutlar	Profesyonellik	Sorumluluk	Dürüstlük	Saygı
Profesyonellik	1			
Sorumluluk	,797**	1		
Dürüstlük	,712**	,794**	1	
Saygı	,691**	,795**	,795**	1
Öğretmenlik Tutum Ölçeği	,496**	,472**	,374**	,409**

**p<.001

Beden eğitimi öğretmen adaylarının, meslek etiği ilkelerine uyma görüşleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre yapılan analiz sonuçları Tablo 3'te yer almıştır.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, beden eğitimi öğretmen adaylarının meslek etiği ilkelerine ilişkin profesyonellik [F(3, 415)=1.59, p>.05], sorumluluk [F(3, 415)=1.32, p>.05], dürüstlük [F(3, 415)=1.13, p>.05] ve saygı [F(3, 415)=7.46, p>.05] alt boyutlarında öğrenim gördükleri bölümlere göre puanlar arasında fark saptanmamıştır.

Beden eğitimi öğretmenliği, spor yöneticiliği, antrenörlük eğitimi ve rekreasyon bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin mesleki etik ilkelerine daha yüksek düzeyde uydukları saptanmıştır. Beden eğitimi öğretmenliği bölümü ile diğer üç bölümde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının meslek etiği ilkelerine katılma görüşlerinin yüksek düzeyde olması ve aralarında fark olmaması, öğretmenlik mesleğinin niteliği açısından olumlu bir durumdur.

Tablo 3'e göre, beden eğitimi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlara göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında fark saptanmamıştır [F(415; 3)=5.77, p>.05]. Beden eğitimi öğretmenliği, spor yöneticiliği, antrenörlük eğitimi ve rekreasyon bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Bölümlere Göre Görüşlerin Tek Yönlü Varyans Analizi

Boyut/Ölçek	Gruplar	N	Ort.	Sd	F	p
Profesyonellik	Antrenörlük	158	4,37	3	1,59	,191
	Spor Yöneticiliği	119	4,22			
	Rekreasyon	15	4,45	415		
	Bed. Eğt. Öğrt.	124	4,28			
Sorumluluk	Antrenörlük	158	4,42	3	1,32	,267
	Spor Yöneticiliği	119	4,30			
	Rekreasyon	15	4,50	415		
	Bed. Eğt. Öğrt.	124	4,30			
Dürüstlük	Antrenörlük	158	4,43	3	1,13	,334
	Spor Yöneticiliği	119	4,33			
	Rekreasyon	15	4,61	415		
	Bed. Eğt. Öğrt.	124	4,32			
Saygı	Antrenörlük	158	4,47	3	,746	,525
	Spor Yöneticiliği	119	4,37			
	Rekreasyon	15	4,56	415		
	Bed. Eğt. Öğrt.	124	4,39			
Öğretmenlik Tutum Ölçeği	Antrenörlük	158	3,86	3	,577	,630
	Spor Yöneticiliği	119	3,88			
	Rekreasyon	15	4,11	415		
	Bed. Eğt. Öğrt.	124	3,85			

Mesleki etik ilkelere ilişkin, beden eğitimi öğretmeni adaylarının, öğretmenlik bölümünde öğrenim gören katılımcılar ile formasyon eğitimi alanlara göre görüşlerinin analiz sonuçları tablo 4’de verilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde; profesyonellik [$t(414)=-.496$, $p>.05$], sorumluluk [$t(414)=1.01$, $p>.05$], dürüstlük [$t(414)=-.982$, $p>.05$] ve saygı [$t(414)=-.559$, $p>.05$] alt boyutlarında puanlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Öğretmenlik bölümünde öğrenim gören ve formasyon eğitimi alan beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında fark bulunmamıştır [$t(414)=.388$, $p>.05$]. Her iki grupta da öğretmenliğe ilişkin tutumun olumlu olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören ve Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Analizi

Boyutlar/Ölçek	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	t	sd	p																																												
Profesyonellik	Formasyon Alan	292	4,31	,636	,496	414	,620																																												
	Öğretmenlik Bölümü	124	4,28	,685				Sorumluluk	Formasyon Alan	292	4,38	,622	1,01	414	,311	Öğretmenlik Bölümü	124	4,30	,766	Dürüstlük	Formasyon Alan	292	4,40	,694	,982	414	,327	Öğretmenlik Bölümü	124	4,32	,782	Saygı	Formasyon Alan	292	4,43	,651	,559	414	,576	Öğretmenlik Bölümü	124	4,39	,738	Tutum	Formasyon Alan	292	3,88	,717	,388	414	,698
Sorumluluk	Formasyon Alan	292	4,38	,622	1,01	414	,311																																												
	Öğretmenlik Bölümü	124	4,30	,766				Dürüstlük	Formasyon Alan	292	4,40	,694	,982	414	,327	Öğretmenlik Bölümü	124	4,32	,782	Saygı	Formasyon Alan	292	4,43	,651	,559	414	,576	Öğretmenlik Bölümü	124	4,39	,738	Tutum	Formasyon Alan	292	3,88	,717	,388	414	,698	Öğretmenlik Bölümü	124	3,85	,772								
Dürüstlük	Formasyon Alan	292	4,40	,694	,982	414	,327																																												
	Öğretmenlik Bölümü	124	4,32	,782				Saygı	Formasyon Alan	292	4,43	,651	,559	414	,576	Öğretmenlik Bölümü	124	4,39	,738	Tutum	Formasyon Alan	292	3,88	,717	,388	414	,698	Öğretmenlik Bölümü	124	3,85	,772																				
Saygı	Formasyon Alan	292	4,43	,651	,559	414	,576																																												
	Öğretmenlik Bölümü	124	4,39	,738				Tutum	Formasyon Alan	292	3,88	,717	,388	414	,698	Öğretmenlik Bölümü	124	3,85	,772																																
Tutum	Formasyon Alan	292	3,88	,717	,388	414	,698																																												
	Öğretmenlik Bölümü	124	3,85	,772																																															

Mesleki etik ilkelere ilişkin, beden eğitimi öğretmeni adaylarının, cinsiyete göre görüşlerinin analiz sonuçları tablo 5’de görülmektedir. Tablo 5 incelendiğinde; profesyonellik [$t(414)=.295$, $p<.05$], sorumluluk [$t(414)=3.22$, $p<.05$], dürüstlük [$t(414)=3.27$, $p<.05$] ve saygı [$t(414)=2.73$, $p<.05$] alt boyutlarında cinsiyete göre puanlar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Kadın beden eğitimi öğretmen adaylarının, erkek beden eğitimi öğretmen adaylarına göre, mesleki etik ilkelere daha yüksek düzeyde uydukları görülmektedir.

Kadın ve erkek beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$t(414)=3.56$, $p<.05$]. Kadın beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumunun, erkek beden eğitimi öğretmen adaylarına göre olumlu olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Görüşlerin Analizi

Boyut/Ölçek	Cinsiyet	N	Ort.	Ss	t	sd	p																																												
Profesyonellik	Kadın	142	4,43	,613	2,95	414	,003*																																												
	Erkek	274	4,24	,661				Sorumluluk	Kadın	142	4,50	,624	3,22	414	,001*	Erkek	274	4,28	,679	Dürüstlük	Kadın	142	4,53	,667	3,17	414	,002*	Erkek	274	4,30	,737	Saygı	Kadın	142	4,55	,574	2,73	414	,007*	Erkek	274	4,36	,718	Öğretmenlik Tutum Ölçeği	Kadın	142	4,05	,683	3,56	414	,001*
Sorumluluk	Kadın	142	4,50	,624	3,22	414	,001*																																												
	Erkek	274	4,28	,679				Dürüstlük	Kadın	142	4,53	,667	3,17	414	,002*	Erkek	274	4,30	,737	Saygı	Kadın	142	4,55	,574	2,73	414	,007*	Erkek	274	4,36	,718	Öğretmenlik Tutum Ölçeği	Kadın	142	4,05	,683	3,56	414	,001*	Erkek	274	3,78	,743								
Dürüstlük	Kadın	142	4,53	,667	3,17	414	,002*																																												
	Erkek	274	4,30	,737				Saygı	Kadın	142	4,55	,574	2,73	414	,007*	Erkek	274	4,36	,718	Öğretmenlik Tutum Ölçeği	Kadın	142	4,05	,683	3,56	414	,001*	Erkek	274	3,78	,743																				
Saygı	Kadın	142	4,55	,574	2,73	414	,007*																																												
	Erkek	274	4,36	,718				Öğretmenlik Tutum Ölçeği	Kadın	142	4,05	,683	3,56	414	,001*	Erkek	274	3,78	,743																																
Öğretmenlik Tutum Ölçeği	Kadın	142	4,05	,683	3,56	414	,001*																																												
	Erkek	274	3,78	,743																																															

TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile meslek etiği ilkelerinin profesyonellik, sorumluluk, saygı ve dürüstlük alt boyutları arasında orta düzeyde ve pozitif bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu olumlu yönde artıkça meslek etiği ilkelerine uyma puanları da artmaktadır. Öğretmenlik mesleğine olumlu tutuma sahip öğretmen adaylarının meslek etiğine uyma eğilimlerinin yüksek olduğu, kişinin mesleki tutumun olumlu olmasının kişiyi meslek etiğine uygun davranmaya yönelttiği söylenebilir. Öğretmenlik bölümünde öğrenim gören ve formasyon eğitimine katılan diğer üç bölümde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu ve meslek etiği ilkelerine yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Tanel, Şengören ve Taner (2007)'in çalışmasında benzer şekilde öğretmen adaylarının öğretmenlik tutumunun olumlu olduğu saptanmıştır. Öğretmenlik bölümünde öğrenim gören ve formasyon eğitimi alan beden eğitimi öğretmen adaylarının, mesleki etik ilkelere daha yüksek düzeyde uydukları görülmüştür. Benzer şekilde Aydoğan (2011) ile Gündüz ve Coşkun (2011) çalışmasında öğretmenlerin mesleki etiğine büyük ölçüde uyduğu saptanmıştır.

Kadın beden eğitimi öğretmen adaylarının, erkek beden eğitimi öğretmen adaylarına göre mesleki etik ilkelere daha yüksek düzeyde uydukları görülmüştür. Benzer şekilde, Obuz (2009)'un çalışmasında, kadın beden eğitimi öğretmen adaylarının öğrencilerle ilişkilerde ve görevle ilgili sorumluluklarda, erkek beden eğitimi öğretmen adaylarına göre daha etik davranma eğiliminde oldukları saptanmıştır. Cinsiyet değişkeninin meslek etiği davranışını etkilediği görülmektedir. Kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre meslek etiğine daha çok uyma eğiliminde oldukları söylenebilir. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının meslek etiği ilkelerinin alt boyutları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde korelasyon olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının profesyonellik, saygı,

dürüstlük ve sorumluluk boyutlarının her birinden aldıkları puanlar artıkça diğer boyutlardaki puanlarda artmaktadır. Meslek etiğinin bir boyutuna uyduğunu belirten öğretmen adayının diğer boyutlarda da aynı uyma davranışını gösterdiği söylenebilir.

Beden eğitimi öğretmenliği, spor yöneticiliği bölümü, antrenörlük eğitimi bölümü ve rekreasyon bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının olumlu olduğu ve bölümlere göre fark olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç Demirtaş, Cömert ve Özer (2011)'in çalışmasındaki sonuç ile benzerlik göstermektedir. Bu sonuçların tersine, Aydın ve Yıldırım (2007) çalışmasında ise öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının öğrenim gördükleri bölüme göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Beden eğitimi öğretmenliği bölümü, spor yöneticiliği bölümü, antrenörlük eğitimi bölümü ve rekreasyon bölümü öğrencilerinin mesleki etik ilkelere daha yüksek düzeyde uydıkları saptanmıştır. Beden eğitimi öğretmenliği bölümü ile diğer üç bölümde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının meslek etiği ilkelerine katılma görüşlerinin yüksek düzeyde olması ve aralarında fark olmaması öğretmenlik mesleğinin niteliği açısından olumlu bir durumdur.

Kadın beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunun, erkek beden eğitimi öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu, cinsiyetin tutumu etkilediği saptanmıştır. Bu sonuç, Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007)'in, Çetinkaya (2009)'ın, Aksoy (2010)'un, Çapa ve Çil (2000)'in çalışmalarındaki sonuçları ile örtüşmektedir. İlgili çalışmalar incelediğinde farklı sonuçlar elde edildiği de görülmüştür. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında fark olmadığını saptayan çalışmalar vardır (Çakır, Kan ve Sünbül, 2006; Kartal ve ark., 2012; Bozkırlı ve Er, 2011; Can, 2010; Demirtaş, Cömert ve Özer 2011; Tanel, Şengören ve Taner, 2007) .

Çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirecek ve meslek etiğine uygun davranmalarını sağlayacak öğrenme ortamları oluşturulabilir. Bu çalışmada, öğrenim görülen program, cinsiyet ve pedagojik formasyon alma bağımsız değişkenlerine göre inceleme yapılmıştır. Daha sonra yapılacak çalışmalarda, anne ve babanın eğitim düzeyi ve mesleği, ailenin gelir düzeyi vb. değişkenlere göre de inceleme yapılabilir. Bu çalışmada nicel yöntem kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının mesleki tutum ve meslek etiğine ilişkin görüşlerini derinlemesine inceleyen nitel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 197-212.
- Alkan, C. (2000). Meslek ve öğretmenlik mesleği. Veysel Sönmez (Editör), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altinkurt, Y., Yılmaz, K. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (22), 113- 128
- Aydın, A., Tekneci, E. (2013). Zihin engelliler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3 (2), 01-12.
- Aydoğan, İ. (2011), Öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin öğrenciler tarafından algılanması, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 87-96.
- Belinova, N. V., Bicheva, I. B., Kolesova, O. V., Khanova, T. G., Khizhnaya, A. V. (2017). Features of Professional ethics formation of the future teacher. *Revista ESPACIOS*, 38(25).
- Bozdoğan, E. A., Aydın, D., Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8 (2), 83-97.

- Boon, J. H., Bruce Maxwell, B. (2016). Ethics Education in Australian Preservice Teacher Programs: A Hidden Imperative?, *Australian Journal Of Teacher Education*, 41(5), 1-20.
- Bozkırlı, K. Ç., Er, O. (2011). Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Kafkas Üniversitesi Örneği). *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(4), 457-466.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. 2nd Edition. Routledge Taylor and Francis Group.
- Campbell, E. (2000). Professional ethics in teaching: towards the development of a code of practice. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 203-222.
- Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 24, 1-28.
- Cate, P. M. I., Markova, M., Krischler, M., Krolak-Schwerd, (2018). Promoting Inclusive Education: The Role of Teachers' Competence and Attitudes. *Insights into Learning Disabilities*, 15(1), 49-63.
- Çakır, Ö. Kan, A., Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve özyeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çapa, Y., Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 69-73.
- Çeliköz, N., Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 162 (1), 139-157.
- Çetinkaya, Z. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 298-305.
- Demirtaş, H., Cömert, M., Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 96-111.
- Elma, C., Mercan, U. (2012). Okul Öncesi öğretmenlerinin mesleki etik ikilemleri çözümleme biçimleri, *e-journal of Research in Education and Teaching*, 1 (3), 279-2287.
- Erdem, R. A., Şimşek, S. (2013). Öğretmenlik meslek etiğinin irdelenmesi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (15), 185-203.
- Erkuş, A. Sanlı, N., Bağlı, M. T., Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25 (116), 27-33.
- Gözütok, F. D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32 (1-2), 83-99.
- Gündüz, Y., Coşkun, S. Z. (2012). Öğrenci algısına göre öğretmen etik değerler ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 111-131.
- Gündüz, Y., Coşkun, S. Z. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 95-110.
- Gürbüz Türk, O., Genç, S. Z. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7), 47-62.
- Forster, D. (2012). Codes of Ethics in Australian Education: Towards a National Perspective, *The Australian Journal of Teacher Education*, 37 (9), 1-17.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis*. Seventh edition. New Jersey: Prentice Hall, Upper Saddle River,

- Haynes, F. (2002). *The ethical school*. (çeviren: Semra Kunt Akbaş). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2013). *Günümüzde insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kartal, M. (2011). Türkiye'nin alan öğretmeni yetiştirme deneyimleri ve sürdürülebilir yeni model yaklaşımları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 50-57.
- Kartal, T., Afacan, Ö. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (24), 76 - 96
- Keser, S., Kocabaş, İ., Yirci, R., (2013). The ethical perceptions of elementary school teachers in the triple perspective of classification of ethics, *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 4(3), 1-16.
- Kline, R. B. (2011) *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Kuçuradi, İ (2014). *Etik, Türkiye Felsefe Kurumu*, Ankara.
- Luckovski, J. A.(1997). A virtue-centered approach to ethicse ducation. *Journal Of Teacher Education*., 48 (4), 264-271.
- Maxwell, B. (2017). Codes of Professional Conduct and Ethics Education for Future Teachers, *Philosophical Inquiry in Education*, 24 (4), pp. 323-347.
- Obuz, Ü. (2009). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana*.
- Özbek, O. (2003). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- R.G. (1991). *Okul Spor Kulüpleri Yönetmeliği*, Resmi Gazete Sayı: 20832 Tarih: 01.04.1991.
- Seghe, E. (2014). From The Teachers Professional Ethics To The Personal Professional Responsibility, *Acta Didactica Nacopensia*, 7 (4), 13-22.
- Semerci, N., Semerci, Ç. (2004). Türkiye'de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 137-146.
- Şahan, G. (2018). Evaluation of Professional Ethics Principles by Candidate Teachers. *Journal of Education and Training Studies*, 6 (4), 161-169.
- Tanel, R., Şengören, K. S., Tanel, Z. (2007). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2) 22, 1-9.
- Toprakçı, E, Bozpolat, E., Buldur, S. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. *e-International Journal of Educational Research*, 1(2), 35-50.
- Travers, P. D., Rebore, R.W. (2000). *Foundations of education: becoming a teacher*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Uluğ, M., Özden, M. S., Eryılmaz, A. (2011). The effects of teachers' attitudes on students personality and performance. *Prodecia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 738-742.
- Yazıcı, A. N., Kalkavan, A. (2016). pedagojik formasyon eğitimi gören beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunlarının ve diğer alan mezunlarının özyeterlik inançlarının karşılaştırılması. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4 (2), 412-429.
- Yıldırım, İ., Vural, F. Ö. (2014).Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve pedagojik formasyon sorunu, *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(1), 73-90.
- Yost, D. S. (1997). The moral dimension of teaching and preservice. *Journal Of Teacher Education*, 48(4), 281-293.

Yüksek Öğretim Kurumu (2015), “http://www.yok.gov.tr/documents/10279/13167014/28_01_2014_+yurutme_kurulu_+ek+kontenjana_+eklenecek_egitim_komisyonu” (Erişim Tarihi: 01.12.2018).